

***ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЧИННИК
ТРАНСФОРМАЦІЇ СТРАТЕГІЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ***

Стаканов Р. Д.

д.е.н., доц., доцент кафедри світового господарства і міжнародних
економічних відносин

Інституту міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Поширення он-лайн пошуку роботи (в тому числі і онлайн-зайнятості) створюють додаткові можливості для нового покоління робітників навчатись, працювати та змінювати напрямки розвитку власної кар'єри в стислі кроки, не будучи все життя прив'язаним до однієї обраної спеціальності. В перспективі адаптація такого тренду в робочій силі сформує умови для оплати праці роботодавцями не по факту займаної посади, а по навичкам робітника, які він застосовує, в тому числі, як елемент «глобального ланцюга робочої сили».

Вагомим інструментом перспективного розвитку зайнятості онлайн може бути тимчасова зайнятість з використанням технології блокчейн. Тимчасові трудові контракти відіграють вирішальну роль у сучасному світовому економічному та соціальному контексті. Зростаюча міжнародна конкуренція, повільне економічне зростання та високий рівень безробіття призвели до створення більшої гнучкості роботи у багатьох країнах та установах. Дифузії нестандартних контрактних угод також значною мірою сприяють технологічні інновації, які активно розвиваються в останні роки. Динамічна тимчасова онлайн зайнятість може стати важливим та гнучким діловим інструментом реакції на коливання ринку, спричинені економічною політикою та сезонними чинниками. Згідно з даними МОП [1], контрактні угоди є особливістю сучасного світового ринку праці.

Водночас, такий вид діяльності потребує спеціальної форми захисту трудових учасників глобального ринку праці, з урахуванням усіх аспектів і ризиків онлайн-зайнятості, для роботодавців, так і для працівників. Система зайнятості, що базується на блокчейн може забезпечити права всіх акторів тимчасової зайнятості, забезпечуючи працівникам справедливу легальну оплату праці (включно з оплатою податків) та страхуванням ризику неплатоспроможності роботодавця. Одночасно така система може допомогти роботодавцеві в обробці контрактів за повністю автоматизованою та швидкою процедурою.

Технологія блокчейн базується на децентралізованій технічній базі даних для ефективного управління транзакціями. Вона зберігає ці транзакції в мережі «рівний до рівного» (Peer-to-Peer). Дана технологія є також державним реєстром: транзакції складаються з зашифрованих даних, які перевіряються та затверджуються вузлами, що беруть участь у мережі, а потім додаються в блок і фіксуються в схемі блокчейн. Блокчейн ділиться між усіма вузлами мережі, така ж інформація присутня на всіх вузлах, і тому стає незмінною, якщо таку зміну не погодять більшість вузлів мережі – децентралізована автономна система (DAO) – і навіть в цьому разі історія процедур залишиться незмінною.

А. Норта [2] вивчав використання смарт контрактів в поєднанні з інтелектуальними мультиагентними системами та пристроями Інтернету речей, для того, щоб доставляти самосвідомі контракти з високим ступенем автоматизації для рівноправного співробітництва. Смарт контракт підключається до автоматизованого протоколу для ініціації та припинення договору оренди. Інноваційне регулювання ринку праці та пов'язаних з ним виплат [3], передбачає застосування криптографічних технологій, для розвитку енергонезалежного та інфляційно стійкого цифрового активу. В даному випадку середня погодинна ставка людської праці може виступити універсальним еталоном виплат, як найважливіша одиниця економічної цінності. Такі проекти як Chronobank [4], спрямовані на заміщення кадрової індустрії, з особливим акцентом на поліпшенні короткострокового найму робітників для виконання відрядних проектів (у сфері прибирання, складування, електронної комерції тощо). В такому проекті використання блокчейн допомагає, незалежному працівнику швидко знайти роботу та отримувати оплату праці через децентралізовану структуру криптовалют без залучення традиційних фінансових установ.

Для вирішення таких задач може, зокрема, використовуватись Децентралізована система зайнятості (D-ES) або Децентралізована технологія обліку (DLT) [5], яка складається з блочно-послідовної системи та інтернет-середовища. Завдяки децентралізованим платформам додатків, що дає нам змогу розробити смарт-контракти, може бути визначена дискретна систему керування подіями, яка працює всередині блокчейн.

Очікується, що технологія блокчейн матиме також і безпосередній вплив на ринок праці, перш за все на посередників та менеджерів, що працюють із документообігом, які можуть бути витіснені з ринку послуг автоматизованими системами. Оскільки технологія полягає в можливості надійного зберігання інформації не в централізованій базі даних, а в децентралізованій системі, немає необхідності перевіряти інформацію за участі робочої сили, відповідно, необхідність людських ресурсів для роботи з інформацією мінімізується. Це також в перспективі означає

зниження попиту на роботу нотаріусів, аудиторів, службовців, адміністраторів, державних службовців нижньої ланки тощо.

Ключові БНП здійснюють масштабні інвестиції в блокчейн. Загальна кількість робочих посад пов'язаних з цією технологією збільшилась більш ніж вдвічі в 2017 р. (до майже 5 тис. на кінець року). Так, наприклад в англomовних країнах консалтингова компанія Accenture відкрила 537 таких позицій, компанія IBM – 237, консалтингова компанія і бізнес інкубатор ConsenSys – 157 [6].

Регулювання міжнародної трудової міграції може бути потенційно вдосконаленим за рахунок створення універсальних реєстрів мігрантів з використанням технології блокчейн, що дозволить ефективніше моніторити їх переміщення. Однак, на сьогодні, потенціал застосування даної технології в сфері регулювання міжнародної трудової міграції може бути охарактеризованим як такий, що відносять до групи очікування (*observation domain*) і є все ще значно недооціненим, порівняно з її використанням стосовно інших форм МEB: група проривних змін (*disruptive domain*) - міжнародна торгівля товарами та послугами, міжнародні фінанси; група еволюційного розвитку (*evolution domain*) - міжнародна економічна інтеграція.

Використання блокчейн в ряді великих програмних заходів у сфері міграції та притулку може допомогти поліпшити не тільки їхню економічну ефективність, але також, принаймні, ступінь прозорості та підзвітності. Наприклад, завдяки блокчейн ЄС може підвищити ефективність менеджменту Європейського центру притулку, міграції та інтеграції (AMIF), як з точки зору трансферу коштів від Європейської Комісії до відповідних неурядових організацій (НУО) державах-членах, так і з точки зору безпосереднього управління проектами з он-лайн доступом до звітності про витрати коштів по мірі їх освоєння. Це допоможе подолати значну кількість повторюваних проблем, з якими стикаються НУО в управлінні фондами, відповідно до регламентів ЄС. Блокчейн матиме потенціал до збільшення прозорості та підзвітності напрямку витрачання коштів ЄС у третіх країнах, зокрема і в Україні, відповідно до Рамкової програми партнерства та інших схем, спрямованих на запобігання нелегальній міграції в ЄС.

Окрім адміністрування фондів технологія блокчейн може допомогти при моніторингу та звітуванні на всіх ключових етапах міграційного менеджменту. До них можна віднести: *програми інтеграції мігрантів; грошові перекази* (як з точки зору можливості значного зменшення операційних витрат та полегшення точної ідентифікації відправників та одержувачів таких переказів); *контроль за циклом повернення мігрантів*

при депортації або реадмісії на всьому шляху від країни призначення до країни походження.

Однак, самі по собі системи збору та передачі даних, як на традиційних технологіях, так і з використанням блокчейн та штучного інтелекту, слід розглядати лише як одну з передумов для успішного формування та реалізації міграційної політики. Дані інновації можуть лише окреслити потенційні переваги в середньостроковій та довгостроковій перспективі, з точки зору економічності, прозорості та підзвітності, в управлінні міграцією, однак не можуть замінити наявного стратегічного бачення у формуванні регіональної міграційної політики з урахуванням системи міграційних інтересів країн регіону.

Список використаних джерел:

1. Non-standard forms of employment, a feature of the contemporary world of work // International Labour Organization. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_534326.pdf (дата звернення: 08.11.2019 р.).

2. Norta A. Self-Aware Agent-Supported Contract Management on Blockchains for Legal Accountability / A. Norta, A. Vedeshin, H. Rand // 2017. URL: <http://whitepaper.agrello.org/Agrello Self-Aware Whitepaper.pdf> (дата звернення: 23.04.2019).

3. CHRONOBANK - PHASE 1: A nonvolatile digital token backed by labour-hours // Chronobank Team. 2016. URL.: <https://chronobank.io/files/whitepaper.pdf> (дата звернення: 23.04.2019).

4. Banking Is Only The Beginning: 36 Big Industries Blockchain Could Transform // CB INSIGHTS. February 1, 2018. URL: <https://www.cbinsights.com/research/industries-disrupted-blockchain> (дата звернення: 26.04.2019).

5. Pinna A. The global evolution of travel visa regimes. A blockchain-based Decentralized System for proper handling of temporary Employment contracts / A. Pinna, S. Ibba // University of Cagliari. November, 23, 2017. URL: <https://arxiv.org/pdf/1711.09758.pdf> (дата звернення: 22.04.2019).

6. Kauflin J. Why Accenture Has The Most Blockchain Job Openings In The World / J. Kauflin // Forbes, March, 9, 2018. URL: <https://www.forbes.com/sites/jeffkauflin/2018/03/09/why-accenture-has-the-most-blockchain-job-openings-in-the-world/#fb7deff14fba> (дата звернення: 26.04.2019).